

33. PLENARNI SASTANAK EUROPSKE MREŽE DIREKTORA AGENCIJA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA

Tallin, Estonia, 26. - 27. rujna, 2019.

dr. sc. Ivana Gudelj, znanstvena suradnica

Europska mreža direktora agencija za zaštitu okoliša (*European Network of the Heads of Environment Protection Agencies – EPA Network*) održala je svoj 33. plenarni sastanak u Tallinu, Estonia, 26.-27. rujna 2019. godine.

Sastanak je organizirala estonska Agencija za zaštitu okoliša (*Estonian Environment Agency*).

Na sastanku je sudjelovalo oko 50 sudionika koji su predstavljali agencije za zaštitu okoliša iz cijele Europe te predstavnici Europske komisije i IMPEL-a (*The European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law*).

Taimar Ala, generalni direktor estonske Agencije za okoliš (*Estonian Environment Agency*) otvorio je sastanak prezentacijom Estonije, estonske Agencije za okoliš i stanja okoliša u zemlji, posebno naglasivši važnost digitalizacije kako za estonsko društvo, tako i za rad Agencije. Naime, digitalna transformacija Estonije predstavlja jednu od uspješnijih europskih poslovnih priča zadnjeg desetljeća, a dogodila se zahvaljujući implementaciji dostupnih sofisticiranih e-rješenja.

Kada je Estonija prije otprilike dva desetljeća započela s informatizacijom, bilo je to vrijeme kada nisu postojali

digitalni podatci o građanima. Građani, uglavnom, nisu imali pristup internetu, pa čak ni uređaje s kojima bi mu pristupili. Bila je potrebna hrabrost započeti značajno ulagati u digitalna rješenja i krenuti putem implementacije moderne informatičke tehnologije. Iz njihovog je iskustva evidentno da uspješne zemlje moraju biti spremne eksperimentirati. Izgradnja digitalizirane Estonije, sada već kao jednog od najnaprednijih digitaliziranih društava na svijetu, uključivala je kontinuirano eksperimentiranje i učenje iz vlastitih pogrešaka. Estonija je odlučila i nadalje slijediti prirodni korak evolucije e-države s ciljem prelaska osnovnih usluga na potpuno digitalni sustav. Digitalna transformacija koja se dogodila je značajna pogodnost za djelatnost Estonske agencije za okoliš zadužene za provođenje nacionalnog programa praćenja stanja okoliša, pripremu nacionalnih i međunarodnih izvještaja u području okoliša, procjenu stanja okoliša, te osiguranje vitalnih društvenih usluga koje uključuju vremenske prognoze te obnovu stanica za nadzor i održavanje opreme.

Prva sekcija *Otvaranje i ažuriranje ekološke politike EU* započela je ažuriranjem europske politike zaštite okoliša koju je prezentirao izvršni direktor Europske

Slika 1: Dionici 33. plenarnog sastanka europske mreže direktora Agencija za zaštitu okoliša

Slika 2: Otvaranje 33. plenarnog sastanka europske mreže direktora Agencija za zaštitu okoliša

Slika 3: Taimar Ala, generalni direktor estonske Agencije za okoliš, otvara 33. plenarni sastanak

Slika 5: Hans Bruyninckx, izvršni direktor europske Agencije za okoliš (European Environment Agency - EEA), informiranje o novim političkim smjernicama novoizabrane nove predsjednice Europske komisije, Ursule von der Leyen, za razdoblje 2019.-2024.

Slika 4: Hans Bruyninckx, izvršni direktor europske Agencije za okoliš (European Environment Agency - EEA), otvaranje sastanka i ažuriranje ekološke politike EU

Slika 6: Paola Migliorini, zamjenica voditelja Odjela održive proizvodnje, proizvoda i potrošnje u Generalnoj direkciji za okoliš Europske komisije, informiranje o aktualnostima Komisije

agencije za okoliš (*European Environment Agency - EEA*) Hans Bruyninckx. Naglasio je aktualne promjene u EU kontekstu i implikacije istih na rad EEA i Eionet-a. Informirao je o procesu izrade 8. programa zaštite okoliša, višegodišnjem financijskom okviru za period 2021.-2027., statusu Izvješća o stanju okoliša u Europi 2020. te procesu izrade nove Strategije EEA/Eionet za razdoblje 2021.-2030.

Posebno je istaknuo političke smjernice novoizabrane Ursule von der Leyen, kao nove predsjednice Europske komisije, za razdoblje 2019.-2024. usmjerene na šest glavnih ciljeva za Europu tijekom sljedećih pet godina, a i nakon toga: Europski zeleni plan, Gospodarstvo u interesu građana, Europa spremna za digitalno doba, Zaštita europskog načina života, Snažnija Europa u svijetu i Novi poticaj europskoj demokraciji.

Smjernice se temelje na uvjerenju da je ono što je dobro za naš planet ujedno dobro za sve građane i gospodarstvo.

Smjernicama je uvaženo da su klimatske promjene, bioraznolikost, sigurnost hrane, deforestacija i degradacija tla međusobno povezani. Neophodnim se smatra promijeniti načine na koje se proizvodi, troši i trguje. Sve aktivnosti potrebno je temeljiti na očuvanju i obnovi ekosustava. Potrebno je utvrditi nove standarde

biološke raznolikosti koji se primjenjuju na trgovinu, industriju, poljoprivredu i cjelokupnu gospodarsku politiku.

Neophodnim se smatra zaštititi i očuvati okoliš, prirodne ljepote, mora i oceane. Posebno se naglašava da Europa treba intenzivno surađivati sa svim relevantnim partnerima na globalnoj razini kako bi se u sljedećih pet godina zaustavio gubitak bioraznolikosti.

Zdravlje europskih građana i zdravlje planeta nije moguće razdvojiti, jer ih povezuje kvaliteta zraka koji se udiše, voda koja se pije, hrana i sigurnost svih proizvoda koji se upotrebljavaju.

Procjenjuje se da će do 2050. u oceanu biti više plastike, nego riba. Smjernice ukazuju na potrebu iznalaženja rješenja kako taj trend preokrenuti. Europsko se zakonodavstvo već primjenjuje na deset predmeta od plastike koji se najčešće pronalaze na europskim plažama. Namjera je borbu protiv plastičnog otpada proširiti na područje mikroplastike u želji da Europa bude predvodnik u rješavanju problema plastike za jednokratnu upotrebu i mikroplastike.

Radi zdravlja građana i generacija koje dolaze smjernicama se naglašava da Europa mora imati ambiciju postupnog prelaska na nultu razinu onečišćenja. Stoga se u cilju zaštite zdravlja građana predlaže rješavanje

Slika 7: Georg Rebernik, generalni direktor Agencije za okoliš Austrije (Umweltbundesamt - UBA), otvaranje druge sekcije sastanka

Slika 9: Prof. dr.sc. Tarmo Soomere, predsjednik Akademije znanosti Estonije (Estonian Academy of Sciences)

Slika 8: Maria Krautzberger, predsjednica njemačke Agencije za zaštitu okoliša (German Environment Agency), predstavljanje nacrtu dokumenta o Strategiji za netoksični okoliš (Non-Toxic Environment Strategy)

Slika 10: Hans Mommas, generalni direktor Agencije za okoliš Nizozemske (PBL Netherlands Environmental Assessment Agency)

problema kvalitete zraka i vode, opasnih kemikalija, industrijskih emisija, pesticida i endokrinih disruptora.

Novi se prijedlog Akcijskog plana predviđa predložiti za kružno gospodarstvo usmjereno na održivu upotrebu resursa, posebno u sektorima s intenzivnom upotrebom resursa i značajnim utjecajem na okoliš, kao što su tekstilna industrija i građevinarstvo.

Kružno se gospodarstvo smatra ključnim za razvoj europskog gospodarskog modela budućnosti. Konačni je cilj kreiranje održive Europe koja stvara prilike, potiče inovacije, otvara radna mjesta i industriji omogućava ekološku prihvatljivost i konkurentsku prednost.

Paola Migliorini, zamjenica voditelja Odjela održive proizvodnje, proizvoda i potrošnje u Generalnoj direkciji za okoliš Europske komisije informirala je o aktualnostima Komisije, predstavivši status provedbe Akcijskog plana za kružno gospodarstvo usvojenog u prosincu 2015. godine.

Georg Rebernik, generalni direktor Agencije za okoliš Austrije (Umweltbundesamt - UBA) otvorio je drugu sekciju o aktivnostima Mreže agencija i vijestima pojedinih tematskih skupina, što je bilo popraćeno ažuriranjem nacrtu očitovanja Mreže agencija na temu 8. programa zaštite okoliša (8th Environmental Action Programme).

Maria Krautzberger, predsjednica njemačke Agencije za zaštitu okoliša (German Environment Agency) se nadovezala predstavljanjem nacrtu dokumenta Mreže agencija o Strategiji za netoksični okoliš (Non-Toxic Environment Strategy), prvobitno planirane za izradu u sklopu 7. Akcijskog programa zaštite okoliša (7th Environmental Action Programme).

Mari Erlandsen iz tajništva Mreže agencija informirala je dionike plenarnog sastanka o najnovijim sastancima interesnih tematskih grupa i ostalim aktivnostima Mreže, što uključuje pokretanje nove web stranice Mreže EPA.

Johan Schutten iz škotske Agencije za zaštitu okoliša (Scottish Environment Protection Agency - SEPA), kopredsjedavajući za Tematsku grupu znanost građana (Interest Group on Citizen Science), predstavio je najnovije aktivnosti svoje grupe putem video veze.

Urs Walker iz Federalnog ureda za okoliš Švicarske (Federal Office for the Environment Switzerland) i kopredsjedatelj Tematske grupe za buku, predstavili su svoj nacrt tehničkog izvješća o kritičnim vrijednostima buke.

Terry A'Hearn, izvršni direktor škotske Agencije za zaštitu okoliša (Scottish Environment Protection Agency - SEPA) i kopredsjedatelj Tematske grupe za bolju

regulaciju (Interest group on Better Regulation) dao je kratki pregled najnovijih aktivnosti.

Lea Kauppi, generalna direktorica Instituta za okoliš Finske (*Finnish Environment Institute - SYKE*), obavijestila je nazočne o najnovijim aktivnostima Interesne tematske grupe za zeleno i kružno gospodarstvo (Interest group on Green and Circular Economy), kojom predsjedavaju Finska i Njemačka.

Maria Krautzberger i Georg Rebernik nadalje su iznijeli novosti Interesne tematske grupe za plastiku (Interest Group on Plastics) i njihovo nedavno izvješće Ključne poruke o odbačenom otpadu (*Key Messages on Littering*) koje ukazuje da je odbačeni otpad ozbiljan problem. Prijetnja je divljim životinjama i ekosustavima, donosi značajne ekonomske troškove uklanjanja te je povezan s općedruštvenim problemima. Nadalje, taj otpad ometa kružno gospodarenje, jer odbačeni otpadni predmeti mimoilaze sustave osmišljene za recikliranje, što može dovesti do unošenja toksina u okoliš i predstavljati ozbiljan problem u slučaju ekstremnih vremenskih okolnosti, jer blokiranjem cijevi povećava se vjerojatnost poplave. Otpad odbačen na kopnu može završiti u morskome okolišu odakle ga je gotovo nemoguće ukloniti. Stoga je zaključeno kako je krajnje vrijeme da se države članice EU udruže u zajedničkim naporima promicanja termina odbačenog smeća (*eng. littering*), da se bore protiv daljnjeg odbacivanja u okoliš i primjereno pozicioniranje ovog problema na Europskoj listi prioriteta.

U daljnjem radu ove tematske grupe ISPRA Italija se, slijedom prethodnog dogovora, obvezala zamijeniti UBA Njemačka kao kopredsjedatelja Interesne tematske grupe za plastiku te će predsjedavati grupom zajedno sa Agencijom iz Austrije.

Katja Rosenbohm, voditeljica programa komunikacija u EEA, dala je uvod u treću sekciju plenarnog sastanka pod nazivom - Komuniciranje znanja o okolišu u vrijeme nepovjerenja u znanost, činjenice i institucije (*Communication of Environmental Knowledge in an Era*

Slika 11: Christina Pykonen, Agencija za zaštitu okoliša Njemačke (German Environment Agency) predstavljanje planova za predstojeći 34. plenarni sastanak mreže EPA

of mistrust in Science, Facts and Institutions), predstavivši promjenjivost okruženja u kontekstu komunikacije aspekata o okolišu i klimi te utjecaj istoga na lansiranje skorog Izvješćaja o stanju okoliša u Europi EEA planirano za prosinac 2020.

Tarmo Soomere, predsjednik Akademije znanosti Estonije (*Estonian Academy of Sciences*), predstavio je izazov povezivanja znanosti, društva i politike. Iako je kreiranje i predaja novih znanja kamen temeljac akademskog okruženja, intenzivno rastuća obveza znanstvene zajednice postaje pružanje savjeta lokalnim i nacionalnim vlastima, smatra profesor Soomere. Taj izazov, prema njegovom mišljenju, zahtijeva kontinuiranu razradu opcija, najboljih praksi i mehanizama savjetovanja prilagođenih suvremenom društvu kojeg karakterizira prezasićenost informacijama.

Laura Schoen, zamjenica urednika za tisak u UBA Njemačka, predstavila je iskustva njemačkih debata o okolišnim standardima iz domene kvalitete zraka.

Hans Mommas, generalni direktor Agencije za okoliš Nizozemske (*PBL Netherlands Environmental Assessment Agency*) iznio je iskustva vezana za nedavne

Slika 12: Drugi dan 33. plenarnog sastanka, zaključna diskusija i zatvaranje

niskozemske klimatske sporazume (*Dutch Climate Agreement*).

Sekcija je nastavljena panel raspravom o važnosti postojeće i okolnostima prilagođene strategije agencija za zaštitu okoliša za prezentiranje znanja o okolišu.

Tema drugog dana sastanka, odnosno četvrte sekcije, bila je implementacija kružne ekonomije (*Implementing Circular Economy*). Hans Bruyninckx predstavio je znanje, vještine i pristupe upravljanju za sistematične - kružne - tranzicije i novo izvješće EEA „Kružna ekonomija u Europi: Uvidi u napredak i perspektive” - *“Circular Economy in Europe: Insights on progress and prospects”*.

Potom je predstavljeno nekoliko primjera nacionalnih angažmana agencija za zaštitu okoliša u kontekstu implementacije kružne ekonomije. Tiina Karppinen iz Instituta za okoliš Finske (*Finnish Environment Institute - SYKE*), predstavila je CIRCWASTE, projekt koji promiče resursnu učinkovitost i sprečavanje nastanka otpada.

Bernard De Potter, generalni direktor flamanske Agencije za okoliš (*Flemish Environment Agency*) predstavio je iskustva u prilagođavanju raspoloživih kapaciteta modelu kružnog poslovanja,

Ado Lõhmus, ataše u Stalnom predstavništvu Estonije pri EU u Bruxellesu, predstavio je kako snažno digitalizacija može pospješiti kružne modele poslovanja. Christian Bruhn Rieper, zamjenik generalnog direktora danske Agencije za zaštitu okoliša (*Danish Environmental Protection Agency*), predstavio je Circle House, dansko rješenje za implementaciju modela kružnog poslovanja

u građevinskom sektoru. Njegova je svrha širenje znanja i stručnosti o načelima kružnog gospodarstva na cijeli građevinski sektor - kroz prilagodljivo projektiranje, izgradnju i prodaju po tržišnim uvjetima. Ovaj projekt uprizoruje interdisciplinarnu prirodu kružne ekonomije, kao i iznimnu važnost dizajna koji poziva na inovativni i suradnički pristup u arhitekturi i građevinskoj industriji.

Slijedila je rasprava o kružnoj ekonomiji, gdje su sudionici također podržali zajednički prijedlog EEA/ISPRA za skori događaj na visokoj razini o praćenju kružne ekonomije (*High level event on Monitoring Circular Economy*) koji će se održati u Bellagiju, Italija, u svibnju 2020. godine. Planirana je razmjena izvornog znanja o politici kružne ekonomije, multifunkcionalnosti, učinkovitosti i mogućnostima upravljanja kao pomoć za što uspješniju primjenu koncepta kružne ekonomije, odnosno prijelaz društva na kružno gospodarstvo.

U petoj, završnoj sekciji plenarnog sastanka raspravljalo se o nekoliko novih pitanja i znanstvenih dostignuća. Christina Pykonen predstavila je planove za predstojeći 34. plenarni sastanak mreže EPA, koji će se održati 20.-21. travnja 2020. u Berlinu.

Sudionici su zaključno usuglasili sadržaj pisma upućen prvom potpredsjedniku Europske komisije, Fransu Timmermansu, nudeći mu iskustvo Mreže EPA pri osmišljavanju Europskog zelenog dogovora (*European Green Deal*) i pozivajući gospodina Timmermansa da prisustvuje sljedećem 34. plenarnom sastanku europske mreže direktora Agencija za zaštitu okoliša. ■